

ROZHLEDY TECHNICKÝCH ZBRANÍ

ROČNÍK IV. Redaktor: Podplukovník Ing. Dr. techn. Vladimír Hájek.

ČÍSLO 3.

Podplukovník gšt. Karel P r a ž á k:

Organisace styku a spojení.

I. Úvod.

K úspěšnému a pravidelnému řízení boje nestačí jen rozhodne-li se správně velitel a štáb rychle převede jeho rozhodnutí do rozkazů; k uskutečnění těchto rozkazů je třeba dodati je vykonavatelům. Rychlost a správnost tohoto dodání závisí na organisaci styku a spojení.

Aby však velitel mohl učinit správná rozhodnutí, musí dobře znát situaci; orientují jej o ní nadřízení, sousedé a podřízení svými zprávami; rychlost a úplnost dodaných zpráv závisí též na organisaci styku a spojení.

Je tedy styk a spojení důležitou součástí každého stanoviště velitelství, bez nich není možné ovládat jednotku a řídit její operace. Problém spojení, poměrně jednoduchý u menších jednotek, je tím složitější, čím větší jest jednotka a čím rychlejší jsou operace. Proto čím vyšší jednotce velí velitel a čím rychlejšího spádu operací chce dosíci, tím větší zájem musí mít na spojení.

Tento poznatek si vybojovává dosti těžko své uznání. Podobně jako důležitost palby vynikne i důležitost spojení teprve ve skutečném boji; po válce se na jejich důležitost brzy zapomíná. V míru se cvičí ve školách hlavně rozhodování velitele a technika štábu. V mírových cvičeních, jichž se zúčastní jen malý počet vyšších jednotek nejvýše s polovičními válečnými počty, při nichž chybí účinnost palby, jsou spojky na koních anebo motocyklech nejvýhodnějším pojítkem.

Nedostatky spojení pocítila nejvíce německá armáda v ofenzivě roku 1914 na západní frontě. Kdežto ostatní armády operovaly na svém území, kde přece jen byla zachovaná státní vedení, podnikli Němci hlubokou ofenzivu do nepřátelského území. Při tom však neuvažovali o obtížích spojení. Vedení milionových armád bylo problémem, o němž štáby před válkou málo přemýšlely.

Dřívější války nevyžadovaly rychlého a organisovaného zasazení pojiček, dílem pro malou rozlohu bojišť, dílem pro malou donosnost zbraní. Ordonanční důstojník s vlačící šerpou, cválající na koni nebo ujíždějící v autu, byl ideálním pojítkem. Generál v. Kuhl píše v své knize o tažení na Marnu: „Představovali jsme si v míru, spoléhající na dnešní dopravní prostředky, spojení sborů s armádami a armád s vrchním velitelstvím příliš snadným: byli jsme k tomu snad vedení zvyklostí při velkých cestách generálního štábu a válečných hrách, při nichž velitelé bez obtíží vydávali své rozkazy a směrnice o libovolné délce nejvzdálenějším jednotkám. Jakkoli se generální štáb pečlivě připravil na válku, v technice řízení milionové armády jsme r. 1914 nedospěli k dostatečné organisaci.

Nedostatek spojení se pak projevoval nejen při nástupu, ale po celou ofensivu. Nebylo příprav na spojení při nástupu; ani stanoviště hlavního velitelství nebylo pevně stanoveno; teprve v poslední chvíli se rozhodlo hlavní velitelství pro Koblenz. Šéf polní telegrafie nebyl při všech těchto otázkách vůbec přibrán k poradě. Z přemrštěné snahy o utajení nebylo nic v míru připraveno a vše bylo přenecháno armádám s nedostatečnými prostředky. Nebyly vydány žádné směrnice pro využití státní sítě. Mluvílo se bezohledně a přerušovaly se důležité operační hovory vojsky, jednotlivými vojny a soukromníky. Vojska se zapojovala kdekoli na vedení a přerušovala je; bylo třeba zasadit k zjednáni pořádku telegrafní jednotky, které pak při postupu chyběly.

Jakmile se dostal postup do proudu, naskytla se nová obtíž. Podle předpisu měl se vždy nižší spojovat dozadu k nadřazenému. Ježto však všichni velitelé měli svou pozornost upřenou dopředu, záleželo jim více na spojení s podřízenými. Proto se proti předpisu starali o své újmě raději o spojení s podřízenými a zanedbávali spojení jdoucí dozadu.

K tomu komplikovalo německé vrchní velitelství problém spojení tím, že se místo za rozhodující pravé křídlo do Luttychu přemístilo koncem srpna do Luxembourg, odkud spojení s 1., 2. a 3. armádou šlo přes Luttych. Při špatném stavu sítě nebylo možné přímé dorozumění s armádami, zprávy byly přijímány v mezilehlých stanicích a znovu telegrafovány dále. Při tom stálo v Esch pět stavebních oddílů nečinně. Archivní dílo k tomu poznamenává:

„Nic se nestalo, aby nedostatečné spoje mezi Luxembourgem a pravým křídlem byly neodkladně vystavěny a zasazením všech prostředků zlepšeny.

Blízko fronty, snad v Reims, bylo by bývalo možné zřídití předsumuté stanoviště hlavního velitelství, které se mohlo co nejrychleji spojití s Luxembourgem a s velitelstvími armád využitím zřízených již vedení. Nic z toho se nestalo.“

Stejně potíže vidíme u spojení armád se sbory a sborů s divisemi. Velitelství nedbala na spojení, měnila stále i bez důvodů stanoviště, svým velitelům telegrafního vojska nedávala směrnice. Neoznámila jim ani postupové cesty a osy, ani cíle, a proto nebylo možno včas zařídití spojení. Telegrafní oddíly pochodovaly v pochodových proudech anebo stály nečinně a počaly stavět, až ostatní jednotky ulehly k odpočinku. Spojení bylo pak teprve v noci hotovo a často ho nebylo již použito. A místo poznání pravé příčiny se razilo heslo: Spojení není v pohybné válce k ničemu: není nikdy hotovo.“ Že však je spojení i v pohybné válce možné, to nám dokazuje téměř bezvadné spojení u 9. německé armády 1914 v Polsku. Zdálo by se, že zde snad bylo již těženo ze zkušeností na západním bojišti: selhání spojení 14. německé armády při ofensivě 1917 v Itálii nás však vyvede z tohoto omylu. Spojení se osvědčilo na východním bojišti u německého zeměbraneckého sboru již v srpnu 1914 proto, že bylo účinně řízeno a podporováno všemi veliteli.

Je tedy jasné, že

1. dobré spojení, které je vždy tam, kde ho potřebujeme, a včas, kdy ho potřebujeme, závisí ve velké míře na velitelství. Spojení je stejně výkonným prostředkem velitelství jako pěchota a dělostřelectvo. A tak jako těmto zbraním musí velitelství dáti podklady pro jejich činnost, musí je dát i spojení. Nikdo nebude popírat vysokou technickou úroveň předválečného dělostřelectva. A přece nemělo úspěchu, neboť pěchota si vy-

bojovávala svůj boj sama a dělostřelectvo potíralo nepřátelské dělostřelectvo: velitelství (aspoň ve většině případů) neuvedlo v soulad činnost obou zbraní a ty pak bojovaly každá pro sebe. Podobně je tomu i se spojením: není-li velitelstvím řízeno, jsou jeho úspěchy čistě náhodné.

Je tedy třeba, aby velitelství řídilo zasazení pojiček a účelně organizovalo síť. Nestačí nařídít, „že velitelství prodlužují svá vedení za sebou.“ Výsledek by byl ten, že by spojení přišlo pozdě. Je proto třeba organizovat síť tak, aby velitelství, přijde-li na místo, našlo již spojení připravené.

2. Podle těchto základů daných velitelstvím nasadí technický odborník pojička, která jsou velitelství k dispozici, tak, aby dosáhl největší jejich výkonnosti, a upraví jednotnost spojení v celém obvodu velitelství. Tímto odborníkem je u vyšších jednotek velitel telegrafního vojska dotčené jednotky, u nižších velitelství spojovací důstojník.

3. Podle rozkazů těchto odborníků provedou pak výkonné orgány spojení založené na taktických podkladech daných velitelem jednotky a na technických podkladech daných technickým odborníkem. Těmito výkonnými orgány jsou u vyšších velitelství jednotky telegrafního vojska, u vojsk pak spojovací útvary dotčené zbraně.

Pojednám postupně o činnosti těchto tří činitelů, jejichž součinnost je nezbytná, má-li být spojení účelně organizováno.

II. Vliv velitele na spojení.

Spojení je nejosobnějším prostředkem velitele; teprve spojením uvádí velitel své ostatní bojové prostředky v činnost a řídí jejich práci. Bez styku a spojení je velitel bezmocný; jeho nejlepší rozhodnutí se neuplatní, protože dojdou pozdě nebo nedojdou vůbec k vykonavatelům. Nedostatek styku a spojení ztěžuje však i práci velitele: chybějí mu zprávy o situaci a tím i podklady pro jeho rozhodnutí.

Dokonale zařízené spojení činí však naopak jednotku pružným a rychle reagujícím nástrojem v rukou velitele. Velitel je stále orientován o situaci a může kdykoli zasáhnout do průběhu boje.

Je tedy spojení nezbytné pro řízení boje; není-li ho, je třeba, aby velitel přenechal iniciativu svým podřízeným a stal se tak vlastně jen divákem při vývoji operace; záleží pak jen na náhodě, jak se operace provede: nejde pak již o akci vyšší jednotky, nýbrž o částečné akce jejich složek.

Je-li tedy spojení tak důležité pro velitele, je zřejmé, že velitel musí jeho organizaci věnovat zvláštní pozornost, že musí vykonávat svůj vliv na jeho zařizování a nesmí vše přenechat svému technickému poradci. Neznámá to ovšem, že by se velitel měl zabývat technickým detailem a vměšovat se do technického provádění spojení. Musí však dát podklady pro spojení a orientovat svého velitele telegrafního vojska tak, aby tento velitel mohl v jeho intencích nasadit své prostředky.

Vliv velitele na spojení bude se hlavně jevit:

určováním stanovišť velitelství,

organizací spojovací sítě, t. j. stanovením směrů, v nichž má spojení býti zařizováno,

stanovením jakosti spojení v těchto směrech, t. j. jaká pojička a v jaké míře mají býti na nich nasazena.

1. Volba stanoviště.

Účelem spojení je spojovat jednotlivá velitelství, jež k sobě mají nějaký vztah: nadřízeného s podřízeným, souseda se sousedem, velitele podporující zbraně s velitelem podporované zbraně. Aby bylo možné tato velitelství spojit, je třeba znát jejich umístění. Je tedy zřejmé, že umístění velitelství ztěžuje nebo usnadňuje značně zařízení spojení.

Volba stanoviště závisí především na taktických požadavcích. Ty určují vzdálenost stanoviště od první linie a jeho přibližné umístění v prostoru (má být za jednotkou, které je svěřeno hlavní úsilí a nablízku pozorovateln). Nejmenší však vliv na volbu stanoviště mají zřetele na spojení; čím vyšší je velitelství, tím více tyto zřetele převládají.

U nižších velitelství má velitel vidět pásmo činnosti své jednotky a sousedních jednotek; musí sice sám pozorovati, má být však tak blízko pozorovateln, aby se mohl osobně přesvědčit o situaci. Je tedy u těchto velitelství plně oprávněno, volí-li se napřed pozorovateln a pak podle ní stanoviště velitelství.

Pozorovateln má však některé vlastnosti, které nejsou v souladu, ba někdy přímo odporují požadavkům, které klademe na dobré stanoviště velitelství.

Stanoviště má být kryto před nepřátelským pozorováním pozemním a vzdušným. I při sebe větší kázní panuje na stanovišti velitelství zvýšený ruch, který vzbudí pozornost nepříteli. Pozorovateln jsou zpravidla na svazích obrácených k nepříteli, bude proto velmi nesnadné tento ruch skrýti: pozorovateln jako stanoviště se hodí jen u nejmenších velitelství (roty, čety).

Stanoviště má být dále co možná chráněno před zásahem nepřátelských střel, aby velitel a jeho orgány nebyly rušeny v své práci. Čím vyšší velitelství, tím složitější jest jeho práce, tím více klidu k ní potřebuje. Čím vyšší je velitelství, tím význačnějšího bodu potřebuje pro svou pozorovatelnu a právě na takové body bude soustřeďována nepřátelská palba. Proto umísťujeme vyšší velitelství raději dále od pozorovateln.

Rozpory mezi požadavky, které jsou kladeny na pozorovateln a stanoviště, vedly za války k tomu, že byla zřizována bojová stanoviště velitelství. Zpravidla byl velitel s celým štábem v místě vyhovujícím činnosti velitelské; když nastala zvýšená bojová činnost, odebral se velitel s nejužším štábem na bojové stanoviště u pozorovateln, a širší štáb zůstal dále na svém místě.

Je to řešení nouzové, vyžaduje to dobré organizace spojení ze dvou míst: často však nebude jiného východiska, chce-li velitel osobně viděti boj. Vydává se ovšem v nebezpečí, že na pozorovatelně, kde spojení není zachozeno a kde je obtížnější, bude hůře orientován o situaci než na normálním stanovišti velitelství. Stalo se také často, že velitel byl na pozorovatelně odříznut ode všeho spojení a boj pak řídil důstojník štábu, který zůstal na normálním stanovišti.

Je tedy třeba dobře si rozvážit výhody a nevýhody pobytu velitele na pozorovatelně; nesmí zde rozhodovati osobní zvědavost nebo snaha vystavovati na odiv svou odvahu. Jediné měřítko je odpověď na otázku, kde bude lépe orientován o situaci a kde bude moci lépe řídit boj.

Poměry se ovšem úplně převrátí, jakmile selže spojení i na normálním stanovišti. Pak nesmí velitel váhat a musí na pozorovatelnu nebo

i na stanoviště podřízeného: nesmí zůstat nečinným a omlouvat to tím, že neměl spojení.

Kromě uvedených vlastností musí stanoviště vyhovovat ještě těmto dalším požadavkům:

má mít snadné a kryté přístupy, aby je spojky snadno našly. Proto má ležet co možná na rozcestí cest vedoucích k místům, s nimiž velitel chce mít styk. Na tyto křižovatky se však zase řídí nepřátelská palba: bude tedy velitelství blízko nich a postará se o to, aby na křižovatce byla jasná označení, kde velitelství je;

má usnadňovat zařízení a chod pojítek; volí se tedy blízko zřízených již vedení nebo ústředí. Spojení je tím snazší, čím blíže jsou velitelství u sebe; kde je to možné, zařídí se proto společná stanoviště (na př. velitel pěchoty a velitel dělostřelectva, které pěchotu podporuje);

má býti co možná stálé, aby nebylo třeba je často měnit. Z každé změny stanoviště vyplývá jistá kritická chvíle pro spojení. Umísťujeme proto velitelství před útokem co možná vpředu, aby mohla déle zůstat na místě; správná vzdálenost se pak získá tím, že první linie postoupí. Při obraně pak ponecháme velitelství dále vzadu, aby si menší neúspěch první linie nevynutil změnu stanoviště. Velitelství se přemístí jak při útoku, tak při obraně co možná teprve tehdy, když se vojska přechodně zastaví (na cíli při útoku, na některém ze zadních pásem při obraně). Tím vznikne spojení aspoň mezi jedním stálým a jedním pohyblivým bodem; při tom je již dosti obtíží, ty se však stanou ještě značnějšími, jsou-li obě místa, jež mají býti spojena, v pohybu;

nemá býti ani příliš daleko, ani příliš blízko fronty. V prvním případě se znesnadňuje spojení, je příliš dlouhé a podléhá snadněji poruchám, v druhém případě podléhá velitel příliš místním dojmům a spojení s podřízenými jdou téměř rovnoběžně s frontou, čímž jsou více vydána poruchám. Také spojky jsou pak nuceny k cestě rovnoběžné s frontou, a to je obtížnější než při cestě kolmo na ni.

Všeobecně lze říci, že se vzdálenost velitelství od první linie rovná asi širce fronty, již velí. Za toho předpokladu bude umístěno velitelství pluku asi 2 km, velitelství divise asi 4—8 km za frontou. Tyto údaje jsou ovšem zcela přibližné, vzdálenost závisí nejen na šířce fronty, ale i, jak dříve bylo řečeno, na situaci: při ofenzivě se vzdálenost zmenší, při obraně zvětší.

Tato vhodná vzdálenost od fronty koliduje někdy s požadavkem, že stanoviště má být tam, kde velitel nejnáze získá orientaci. Při rychlých operacích, kdy spojení není vžito, nepostačí zřídít ústředny v předních prostorech; jednotky nevědouce, že jsou zřízeny, budou otálet s dodáváním zpráv. Bude tedy velitelství mít zájem na tom, aby vpředu zřízená ústředna iniciativně sama vyhledávala zprávy a event. zřídila za tím účelem spojení. Vlastně by tedy tam, v samé blízkosti stanoviště podřízeného velitelství, měl zřídít nadřízený velitel svá stanoviště. Tím by však ohrozil svůj styk s ostatními místy, s nimiž styk je rovněž žádoucí. Zvolí tedy své stanoviště v normální vzdálenosti, dopředu pak vyšle zpravodajské orgány, které vybaví pojítky, aby mohly bez rušení normálního chodu spojení zprávy sbírat a dodávat. Takovou sběrnou zpráv, zřízenou zpravidla nabližku některé spojovací ústředny ve výši velitelství pěších brigád nebo pluků, nazýváme přední zpravodajskou ústřednou (PZÚ.). Velitelem je důstojník štábu (2. odděl.) příslušného velitelství; ústředna shromažďuje a třídí zprávy, hledí získat zprávy, které chybějí pro úplnou

orientaci velitele, a dodává je pak vyššímu velitelství, od něhož převzaté rozkazy opět dodává vojskům. Může také zprostředkovat spojení mezi různými jednotkami a různými zbraněmi. Jejím zařízením se však neruší plánovitě vybudování sítě a spojení normálně fungující mezi jednotlivými velitelstvími. Jen tehdy, když si velitel přední zpravodajské ústředny není jist, že některá jednotka dostává rozkazy a zasílá zprávy normální cestou, zřídí s ní spojení a zakročí, aby normální spojení bylo ihned upraveno. Naopak velitel, který nemůže vydat své rozkazy nebo zprávy normální cestou, má povinnost spojit se s přední zpravodajskou ústřednou, aby mu spojení zprostředkovala.

Velitel přední zpravodajské ústředny musí tedy iniciativně sbírat zprávy o situaci, aby byl stále orientován o umístění jednotek a velitelství a mohl se starat o spojení s nimi. Je tedy úkol přední zpravodajské ústředny dvojitý:

zpravodajský, t. j. soustřeďování, kontrola, prověřování a dodávání zpráv,

spojovací: zřízení styku a spojení s jednotkami, s nimiž normální spojení chybí.

Přední zpravodajská ústředna nesmí se zřizovat schematicky. Není ji třeba zřizovat tehdy, není-li rozporu ve vzdálenosti velitelství od fronty (na počátku útoku), nebo je-li spojení tak dokonale organisováno, že zaručuje dokonalé spojení jednotek i s normálním stanovištěm velitelství (v obraně.)

Volba stanoviště přední zpravodajské ústředny se řídí přibližně týmiž hledisky jako volba stanoviště velitelství, v jejichž výši se zřizuje; má býti v místě, kde se sbíhají nebo kudy procházejí spojení zpředu. Výhodou je, může-li být základem příštího stanoviště velitelství.

Změna stanoviště velitelství nebo PZÚ, je věc velmi choulostivá; nemá se proto zbytečně často provádět. Změna musí být odůvodněna taktickou nutností, změnou úkolu nebo situace a smí být provedena teprve tehdy, když nové stanoviště je úplně organisováno a vybaveno pojítky. Na starém stanovišti se pak ponechá permanence, t. j. dobře orientovaný důstojník se spojkami znajícími cestu k novému stanovišti do té doby, než se nové stanoviště úplně vžije.

Co možná je třeba se vyvarovati toho, aby se stanoviště nepřemísťovalo současně s velitelským stanovištěm přímo podřízených jednotek nebo s přední zpravodajskou ústřednou. Výhodné naopak je, zaujme-li nadřízené velitelství bývalé stanoviště jednoho ze svých podřízených velitelství nebo stanoviště přední zpravodajské ústředny.

Co platí o změně stanoviště, platí též o změně pobytu velitele. Je sice záhodno, aby velitel pěstoval osobní styk se svými podřízenými a proto se odebral na jejich stanoviště, nebo povolal své podřízené k sobě. Je to nejlepší způsob zajištění styku a třeba ho vždy použít, zvláště před započetím většího podniku. Po dobré osobní orientaci může být velitel jist, že podřízení budou jednati v jeho intencích, i kdyby spojení selhalo. Činí-li tak však velitel příliš často a v dobách, kdy průběh operací žádá na něm rozhodnutí a řízení boje, ztratí přehled a nebude s to soustřeďovat všechny své prostředky k získání úspěchu (dělostřelectvo, letectvo, atd.). Je pak lépe, je-li na místě, kde se sbíhají všechny zprávy a odkud může všem svým prostředkům velet, t. j. na svém stanovišti, je-li toto stanoviště správně voleno a organisováno.

Ježto každý velitel má zájem na spojení se svými podřízenými a zařizuje spojení s nimi, neurčuje své stanoviště sám; nadřízené velitelství určuje stanoviště svých podřízených. Stanoví je podle shora uvedených zásad, nestanoví je však jen se zřetelem na sebe, aby samo mělo výhodné spojení, nýbrž přihlíží při tom i k tomu, aby podřízený měl zase k svým podřízeným jednotkám co nejvýhodnější spojení.

Volbě stanoviště musí tedy velitel věnovati dostatečnou péči. Zvolí-li je v nevhodné vzdálenosti od fronty, mimo komunikace, v těžko přístupném terénu a mimo prostor, který ho nejvíce zajímá, znesnadní a ohrozí tak v značné míře zařízení a jistý chod spojení.

2. Organisaace sítě.

Od zásady, aby se podřízený připojoval k nadřízenému, bylo upuštěno hned na počátku války. Nadřízené velitelství musí řídit spojení se svými podřízenými, při čemž hledí zbavit je co možná starosti o spojení dozadu. Toto pravidlo nelze ovšem vždy důsledně provést. Snaha o spojení nemůže být jednostranná. Podřízený nesmí nečinně čekat, až nadřízený zřídí s ním spojení; musí spolu působiti tím, že hledá spojení s nadřízeným k nejbližší jeho ústředně nebo že prodlouží své dosavadní spojení dopředu k svému novému stanovišti.

První myšlenkou při budování spojovacích sítí na počátku války bylo spojit místa, jež mají mezi sebou styk, mezi sebou přímo. Tím bylo zaručeno rychlé a přímé spojení, jakmile ovšem byla vedení dostavěna a dokud nebyla přerušena. Z toho důvodu nebyly také armády na počátku světové války vyzbrojeny přepojovači.

Nevýhody tohoto způsobu se však brzo ukázaly. Velitelství nezůstávala na místě, přemísťovala se (i v obraně při částečných ústupech, rozšíření nebo zúžení úseků, postřelování stanovišť a p.); každé takové přemístění mělo v zápětí nové budování spojení a přerušování spojení na delší dobu. V pohybové válce pak přišlo spojení zpravidla pozdě. Výhody přímého spojení také ihned zanikly při přerušování spojení; nebylo možnosti dosáhnouti spojení jinou cestou.

Z toho důvodu užíváme nyní spojení nepřímého.

Spojení nepřímé záleží v systému spojovacích ústředen, jimiž je terén pokryt tak, že každé velitelství v tomto prostoru má v blízkosti ústřednu, k níž se může snadno a rychle připojit. Tyto ústředny jsou mezi sebou spojeny ve směrech kolmých k frontě (spojovací osy) a rovnoběžných k frontě (spojovací příčky); k dalšímu zajištění mohou být spojeny i ve směrech šikmých k frontě (úhlopříčky).

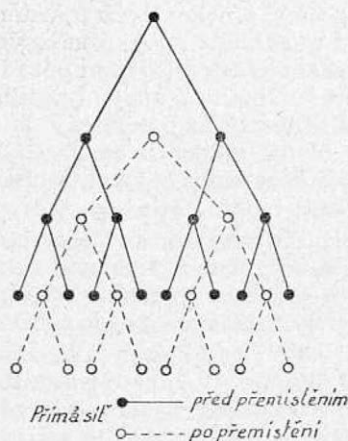
Spojovací osy a příčky tvoří pak jakousi čtvercovou síť, pokrývající celý terén bojiště. Jsou-li mimo to ústředny spojeny i úhlopříčkami, bude to trojúhelníková síť.

Oka této sítě — závisící na vzdálenosti ústředen mezi sebou — jsou větší nebo menší podle úpornosti boje. Počítáme-li, že v prostorech, kde jde o hlavní úsilí, budou ústředny (tedy osy a příčky) vzdáleny od sebe 2—3 km, bude se síť skládati z čtverců se stranami 2—3 km dlouhými. Kdekoli se v tom prostoru umístí velitelství, najde ve vzdálenosti nejvýše 1—1½ km ústřednu, na niž se snadno připojí (spojka potřebuje pro 1—1.5 km asi 10', telefonní spojení se vystaví na tak krátkou vzdálenost za 15 minut). Ústředny se volí nadto v místech, kde pravděpodobně bude

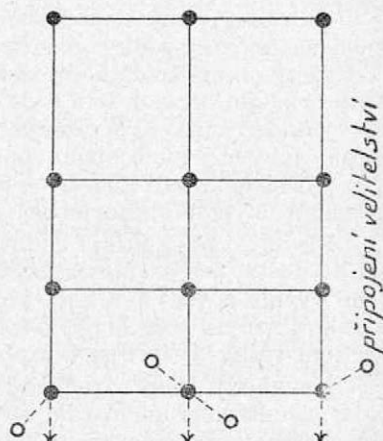
stanoviště velitelství; velitelství volí pak své stanoviště také se zřením na ústřednu: ve většině případů nebude tedy ani žádného připojení třeba.

Při tomto způsobu spojení mohou nastati poruchy jen v těchto krátkých přípojkách. Ústředny sítě mohou dosíci, je-li přímé spojení přerušeno, spojení i jinými cestami: po příčce a sousední ose, po úhlopříčce a j. Ústředny jsou pak dále vybaveny několika druhy pojítek; selže-li jedno pojítko, mohou použít jiného.

Zdánlivě vyžaduje nepřímé spojení více materiálu než spojení přímé. Jakmile se však mění stanoviště, je při přímém spojení třeba budovat všechna spojení znova z nového stanoviště; při nepřímém spojení se vybudují jen nové přípojky z nových stanovišť na nejbližší ústřednu a staré přípojky k dřívější nejbližší ústředně se zruší.

Obr. 1.

Obr. 2.

Máme tedy při přímém spojení vyložen dvojnásobný počet pojítek; trvá to delší dobu, než pojítka z dřívějšího stanoviště jsou opět k dispozici. Ježto pak často rozhodnutí k změně stanovišť padne náhle, není zpravidla spojení včas hotovo. Nepřímé spojení, které se buduje bez ohledu na pohyb velitelství, je hotovo vždy, je-li ovšem správně organizováno a připraveno: krátká přípojka se zřídí bez obtíží v době, kdy se velitelství přemísťuje.

Zpravidla staví nadřazené velitelství ústředny, osy a příčky až do výše stanovišť podřízených velitelství a ta se k nim připojí.

Spojení se sousedy se provádí, není-li jinak nařízeno, od leva do prava. I zde však bude často nutná spolupráce a iniciativa.

Spojení mezi zbraněmi, jež spolu pracují, provádí vždy ona zbraň, která podporuje. I zde platí povinnost součinnosti zdvojením vedení nebo jeho prodloužením, kdykoli by spojení podporující zbraň nevyhovovalo.

Pro volbu průběhu os a příček je rozhodující volba postupných stanovišť a PZÚ. Má-li však síť po celou dobu operace vyhovovat všem potřebám spojení, které se vyskytnou, je třeba, aby byla co nejúže přizpůsobena myšlence manévru a vývoji situace. Není kompetentnějšího velitele v této věci nad velitele samého. Musí promyslet celou operaci, představit si její vývoj se všemi možnými eventualitami, rozmyslet si potřeby styku,

které v jednotlivých fázích nastanou, a podle toho si pak načrtnout spojovací síť a usměrnit její organisaci.

Musí si proto napřed uvědomit prostory, v nichž bude třeba spojení. Jsou to jednak prostory na směrech kolmých k frontě: tudy povedou spojovací osy. Když jsou určena postupná stanoviště velitelství, dostaneme spojovací osy, spojíme-li tato stanoviště. Osy slouží tak spojení velitel-skému.

Dále to budou prostory rovnoběžné s frontou; v nich povedeme spojovací příčky. Jejich účel není však jen spojovat sousední velitelství navzájem, mají spojovat též pozorovatelný, na nichž jsou velitelé dělostřelectva, a tak zajistit spojení mezi zbraněmi. Ježto pak pozorovatelný jsou na svazích obrácených k nepříteli, stanoviště velitelství pak z uvedených již důvodů zpravidla na svazích odvrácených od nepřítele, bude často obtížné sloučit tyto dva prostory jednou příčkou. Nesloučíme-li je, vzroste nám přesprilíš počet příček, jichž budování a udržování je obtížnější než budování a udržování os. Omezíme proto počet příček obvykle tak, že za každým postupným cílem volíme příčku jen jednu. Ježto pak příčné spojení na svazích obrácených k nepříteli je velmi nesnadné, volíme je na svazích odvrácených od nepřítele. Tím usnadní velitel spojení; bude též jistější, než kdyby příčku zvolil na svahu obráceném k nepříteli. Tak se tedy příčka přizpůsobuje terénu a průběhu cíle: nemusí tedy být rovnoběžná s frontou: je šikmá k ní, diktuje-li to směr cíle nebo průběh hřebetu. Pozorovatelný se pak připojí k této příčce vedeními jdoucími přes hřbet. Tímto způsobem je možné sloučit dva blízké prostory vyžadující spojení jednou příčkou.

Při stanovení prostorů vyžadujících spojení má tedy velitel zřetel na svou myšlenku manévru, na předvídané provedení a na terén; hledí při tom usnadnit spojení slučováním těchto prostorů a volbou os a příček v prostorech krytějších.

3. Jakost spojení.

Po stanovení průběhu os a příček ujasní si velitel, kterými pojítky je může opatřit.

Není zajisté možné ve všech situacích opatřovat všechny osy a příčky telefonním vedením; zřetele na utajení zakazují někdy používat radiotelegrafie a p. Velitel, který si při sestavování svého rozhodnutí musí ujasnit celý ráz a průběh operace, je nejpovolanější k tomu, aby rozhodl, jakých pojítek bude třeba. Musí ovšem volit správný střed mezi maximálním a ještě přípustným požadavkem. Jsou-li jeho požadavky přepjaté, nastává nebezpečí, že se materiál předčasně vyčerpá a že spojení nebude hotovo. Jsou-li naproti tomu příliš skromné, nebude spojení postačovat taktickým požadavkům.

Zde, kde jaksi taktické požadavky, žádající vždy nejdokonalejší spojení, jsou v rozporu s technickými požadavky směřujícími více na šetření materiálem, bude nejužší spolupráce velitele jednotky s velitelem telegrafního vojska nezbytná.

Velitel vyšší jednotky ovšem omezí své požadavky na přípustnou míru, uváží nároky, které byly kladeny na spojení v předchozí operaci a které budou kladeny na ně během operace a po ní. Zřídka kdy bude však velitel tak přesně orientován o možnostech spojení, aby mohl bez velitele telegrafního vojska rozhodovat.

Stanoví tedy své požadavky a zdůrazní, co je nezbytně nutné a jaké prostředky musí být ke konci operace k dispozici pro další operace. Velitel telegrafního vojska propočítá pak potřebu materiálu, a když uvážil, který materiál možno během operace získati zpět, jakož i pomoc velitelství armády, oznámí výsledek veliteli jednotky. Ten pak podle toho setrvá na svých požadavcích nebo je přiměřeně upraví.

Pro vybavení os a přiček jednotlivými pojítky nelze dávat nějaké přesné, vždy platné směrnice. Závisí to na situaci, na množství prostředků, jež jsou k dispozici, na tom, jaké potřeby nás očekávají po skončení operace, a j.

Nejúplnější spojení telefonní by nebylo nic platné, kdyby síť nebyla včas hotova. Je proto lépe spokojit se jednodušší sítí včas hotovou, než vydávati se v nebezpečí, že budeme mít sice síť dokonalou, ale pozdě hotovou.

Normálně bude nutné spokojit se telefonním spojením na jedné ose vyšší jednotky a soustředit na ni své úsilí. Při rychlém postupu umožní jen toto soustředění udržení čela telefonního vedení v souladu s postupem. Teprve blíží-li se srážka s nepřítelem, opatříme několik os telefonem; bude to již snadnější, protože postup je opatrnější a pomalejší.

Cím dále vpředu je čelo telefonního vedení na ose, tím větší je účinnost telefonního spojení. Je proto třeba udržovat čelo telefonního vedení ve výši předvojů. Srazíme-li se s nepřítelem a máme-li telefon vystavěn až k veliteli smíšeného přezvědného oddílu, trvá doba od získání zprávy až k reakci vyšší jednotky celkem asi 20 minut, počítáme-li:

5' na telefonování zprávy velitelem přezvědného oddílu na velitelství divise,

15' na rozhodnutí velitele a

5' na telefonování rozkazu veliteli přezvědného oddílu, veliteli předvoje a veliteli valného voje.

Není-li telefonního spojení, musíme počítati:

5' na napsání zprávy,

20' na dodání zprávy veliteli divise motocyklem (asi 16 km),

10' na rozhodnutí se velitele,

10' na napsání rozkazů a

20' na dodání rozkazů veliteli přezvědného oddílu, veliteli předvoje a valného voje, celkem tedy 60', t. j. třikrát tak dlouho jako při telefonním spojení. Počítáme-li, že v době získání zprávy jsou předvoje 16 km od sebe vzdáleny a že za 20' postoupí každý z nich o 1 km, zmenší se jejich vzdálenost v prvním případě na 14 km, není-li však telefon, postoupí každý předvoj o 4 km, vzdálenost se zmenší na 8 km, což znamená, že se všechny přípravné pohyby dějí již v účinné palbě dělostřelectva.

Je tedy třeba před bojem soustředit úsilí na jednu osu a vésti na ní telefon tak, aby čelo vedení bylo co nejdále vpředu. Jakmile však vstoupíme do boje, je třeba mít telefon na všech osách a mít možnost i příčného spojení. Prostor, kde dojde k boji, musí být opatřen dostatečným počtem ústředí, aby se jednotlivá velitelství mohla bez obtíží připojit. Jde-li pak některé velitelství dopředu nebo je-li nově zasazeno, nestaví zpravidla vedení již od stanoviště představeného velitelství, nýbrž připojí se na ústřednu, která je nejbližší jeho novému stanovišti. Není-li možné zříditi tyto ústředny ihned s telefonním vedením, musí každý, kdo hledá připojení, najít v místech stanovených rozkazy aspoň spojovací

ústřednu, k níž se může připojit; je opatřena spojkami, které dodají zprávu až k nejbližší telefonní ústředně, radiotelegrafní nebo optické stanici. Je-li pak dobudován telefon až k této ústředně a není-li obav, že vedení bude přerušeno, dirigují se tato pojítka dále dopředu k příští ústředně. Tak se spojovací osy stále prodlužují a zdokonávají.

Okamžik rozvinutí telefonu, t. j. kdy započneme stavbu telefonu na větším počtu os, je velmi důležitý. Stane-li se tak příliš brzo, má to za následek zbytečnou spotřebu materiálu, který může pak pro rozhodný boj scházet; dlouhá nevhodná spojení a zvýšení práce telegrafních družstev, což může mít v zápětí, že spojení nebude včas hotové. Stane-li se to naopak příliš pozdě, je nebezpečí, že spojení bude chybět na počátku boje; telefonní síť nemá pak dostatečné hloubky; dojde-li byt i jen k přechodnému ústupu předních prvků, ztratí tyto prvky spojení.

Pro okamžik rozvětvení telefonní sítě nelze dáti přesné údaje; při přibližování proti postupujícímu nepříteli nutno započítí rozvětvení dříve, a to podle prostoru, kde očekáváme pravděpodobně srážku; je-li nepřítel v obraně, bude odhadnutí tohoto prostoru snadnější a lze rozvětvení začít později. Postupuje-li se v několika proudech, je třeba začítí rozvětvení tím dříve, čím jsou proudy dále od sebe (čím je fronta vyšší jednotky širší). Všeobecně lze říci, že rozvětvení z původní osy má vycházet z místa, kde bude první stanoviště velitelství vyšší jednotky na počátku zahajovacího boje, tedy asi 6—8 km od čáry, kde předvoje budou zastaveny souvislým odporem. Obtíž jest ovšem v tom, že rozvíjení nelze začítí teprve, když předvoje jsou zastaveny: pak by bylo pozdě. Je třeba započít ihned, jakmile prostoru 6—8 km od budoucí čáry dotyku je dosaženo. Věc se stane ještě složitější, dojde-li k šikmé frontě; t. j. tehdy, když předvoje proniknou na jednom místě dále a na jiném jsou zastaveny nebo i zatlačeny: pak je třeba síť přizpůsobit této frontě a budoucí myšlence manévru pro boj.

Takto předvídat vývoj situace a přibližný prostor srážky může jediné velitel: je proto věcí velitele, aby nařídil včas, kdy a jak se má síť rozvinout.

Také pro radiotelegrafní spojení platí určitá omezení. Je to prostředek velmi rychle zařízený a při dobré orientaci plně vyhovující: předpokládá se ovšem, že jej nepřetížíme. Nevyhoví při dlouhých telegramech; krátké zprávy (do 10 slov) jsou však rychle dodávány. Nevýhoda radiotelegrafie je však v možnosti vyměření stanovišť stanic nepřátelskými radiogoniometrickými stanicemi. Je tedy třeba vždy, kdykoliv je nutno, abychom utajili svou přítomnost nebo sestavu, zakázat radiotelegrafní vysílání; tam pak, kde stanoviště velitelství jsou stálejší, zamezit zjištění stanovišť tím, že stanice umístíme ve větší vzdálenosti od velitelství a spojíme je s ním telegraficky nebo telefonicky; povstane nám tím nepřímá radiotelegrafní síť.

Ostatní pojítka mají menší výkonnost a lze jich používat obyčejně jako výpomoci, nelze-li zařídití telefonní nebo radiotelegrafní spojení nebo selžou-li tato spojení. Spojek, zvláště v předních prostorech, má se však používat jen tehdy, není-li možné dodati zprávu technickým pojítkem: zbytečným používáním spojek se vydáváme zbytečným ztrátám a oslabujeme počet bojovníků v přední linii.

Zcela všeobecně lze stanovit podle potřeb normálně se vyskytujících tato přibližná pravidla pro zasazení pojítek:

před útokem a v obraně: na všech osách a příčkách telefon, event. zajištění úhlopříčkami, zajištění spojení všemi pojítky, nepřímá radiotelegrafní síť;

během útoku a na konci přibližování: systém os a příček řidší než v předchozím případě, avšak na všech osách a příčkách telefon, zajištění spojení všemi prostředky, radiotelegrafní síť plně nerozvinutá, přímá;

při přibližování a pronásledování: telefon jen na hlavní spojovací ose co nejdále vpředu, radiotelegrafie při přibližování zakázána pro jednotky, které ještě nejsou v dotyku, jinak pro tyto jednotky a při pronásledování všeobecně přímé radiotelegrafní spojení, ostatní spojení se provádí ostatními pojítky;

při pochodech: telefon staví armáda, radiotelegrafní vysílání zakázáno, spojení hlavně spojkami.

Po stanovení průběhu sítě a druhu pojítek, jimiž bude provedena, zbývá otázka intensity spojení v jednotlivých směrech. Při telefonu a telegrafu půjde o počet vedení na jednotlivých tratích. Normálně se zřizují vždy dvě telefonní vedení, z nichž jedno je určeno pro dělostřelectvo, druhé pro ostatní potřeby. Větší počet vedení se vyskytuje v obraně a vyvírá z potřeb, které se během času objeví. U os, na nichž nepostupuje dělostřelectvo, postačí naopak jedno vedení.

Hustota radiotelegrafních stanic závisí na tom, zůstane-li radiotelegrafní síť stálá nebo bude-li se měnit; v tomto případě bude část stanic v pohybu a korespondence nebude proto možná v takovém rozměru, jako když všechny stanice zůstávají na místě.

Velitel nebude však číselně určovat, kolik vedení nebo stanic má být vybudováno. Upozorní jen, klade-li zvláštní důraz na větší nebo menší hustotu sítě v některém směru, na tuto okolnost, aniž zabíhá do podrobností. Velitel telegrafního vojska zná účel jednotlivých spojení ze sestavy a z myšlenky manévru a dostane požadavky od oddělení štábu, velitelů zbraní a přednostů služeb; podle toho odstupňuje vybavení trati vedeními a rozdělení radiotelegrafních stanic.

Totéž platí o způsobu, jakým má být stavba provedena. Závisí to na čase, který je k dispozici, na stálosti situace a na prostoru, v němž vedení je stavěno. Je najevě, že bude snahou vedení permanisovat, stavbu zlepšit anebo vedení zakopat. Provedení závisí však na technických detailech (čas, personál, materiál), do nichž velitel nezasahuje.

4. Orientace velitele telegrafního vojska.

Viděli jsme, v kterých směrech uplatňuje velitel svůj vliv na organizaci spojení. Nestací však, učiní-li tak jenom na počátku operace. I při nejlepším předvídání mohou nastat nepředvídané situace, vyžadující změny nebo doplnění předvídané sítě. Velitel musí mít proto spojení stále na paměti a vždy, jakmile se vyskytne jen možnost, že bude třeba změny původního plánu, ihned tuto opravu svému veliteli telegrafního vojska nařídit.

Při stanovení podkladů pro spojení prostorově a jakostně musí velitel stanovit též podmínky časové, t. j. kdy mají jednotlivá spojení býti hotova.

Toto časové vymezení bude jen zřídka kdy možné uvést podle určitého hodinového řádu. Bude to možné zpravidla pro výchozí situaci; během operace to bude záviseti na rychlosti vývoje operace, kterou nelze přesně předvídati. To je důvod, proč velitel jednotky musí svého velitele telegrafního vojska přesně orientovat. Touto orientací má velitel telegrafního vojska získat nejen znalost účelu jednotlivých spojů, nýbrž i předvídaný spád událostí, aby podle toho mohl k vybudování vše co nejúčelněji připravit.

Orientace se tedy bude týkat úkolu, sestavy a zamýšleného provedení operace, při čemž nutno uvést i pravděpodobnou rychlost, s níž se jednotlivé fáze budou rozvíjeti.

Velitel telegrafního vojska bude nejlépe orientován, bude-li přítomen při dodávání rozhodnutí. Tím také nastane co nejmenší zdržení, velitel může pak tuto orientaci krátce doplnit vysvětlujícími dodatky, týkajícími se spojení.

Je naprosto nutné, aby velitel telegrafního vojska byl orientován a dostal své směrnice co nejdříve. Rozhodující je jistě činnost pěchoty a dělostřelectva, uvést je v činnost může však velitel jen spojením. Proto musí spojení být nejdříve zařízeno: je to podmínka pro vliv velitele na činnost ostatních jeho prostředků.

Narřízení velitele pro spojení se uveřejní částečně v článku „Styk a spojení“ všeobecného operačního rozkazu, částečně je dostane velitel telegrafního vojska ústně; výjimečně se vydává zvláštní rozkaz pro styk.

III. Činnost velitele telegrafního vojska.

Je-li spojení takto velitelem usměrněno prostorově, jakostně i časově, bude na veliteli telegrafního vojska organisovat je technicky tak, aby požadavky stanovené velitelem byly co nejúčinněji splněny.

Podkladem pro jeho práci jsou směrnice, jež dostane od svého velitele. Nesmí však nečinně vyčkávat, nýbrž musí se sám stále iniciativně starat o všechny informace, aby tak byl se situací přesně obeznámen a seznal spojení, kterých bude velitel potřebovat; jen tak může je včas připravit a přizpůsobit jejich výkonnost skutečné potřebě.

Svému veliteli odpovídá za výkonnost spojení, za jeho dobrý chod a za účelné organisování, včasnou a správnou činnost užívaných pojítek. Jeho vlivem musí pojítka působit jako jednotný, organický celek, takřka sama sebou, tak, aby byla vždy k dispozici tam, kde je jich právě třeba.

Mimo to podléhá velitel telegrafního vojska po technické stránce veliteli telegrafního vojska představeného velitelství, od něhož dostává technické podklady pro organisaci spojení tak, aby vzhledem k nadřízenému a sousedům fungovalo jednotně.

Podle taktických směrnic velitele jednotky a technických směrnic velitele telegrafního vojska nadřízeného velitelství uvede pak v činnost pojítka, která má k dispozici.

Veliteli telegrafního vojska je podřízen veškerý personál jednotky, použitý pro spojení, a to jak personál organizačně pro tuto službu určený, tak i personál jiných zbraní dočasně pro potřeby spojení přidělený; s technického hlediska kontroluje velitel telegrafního vojska činnost pojítek, udržování spojovacího materiálu a výcvik personálu i u jednotek podřízených velitelství, u něhož je zařaden.

Úkolem velitele telegrafního vojska je:

vypracovati rozkazy a instrukce pro uvedení pojítek v činnost, určit jednotky a prostředky k provedení těchto rozkazů a řídit a upravovat jich použití;

dohlížet na správné zařízení a výkon pojítek; o zařízení a výkonnosti spojení musí být vždy podrobně zpraven, aby mohl svého velitele kdykoliv o spojení informovat;

podnikat vše — připravuje vše předem — iniciativně, obezřele a energicky, aby podle situace a úmyslů velitelství mohl spojení vždy včas zařídit a řádně udržovat;

při změnách situace navrhopvat svému veliteli vhodnou změnu v organizaci spojení;

zaříditi vše, aby usnadnil a urychlil dodávání zpráv;

řídit výcvik personálu určeného pro spojení a starat se o včasné doplnění personálu neb o vyrovnání počtů;

jako přednosta spojovací služby dohlížet na správné udržování spojovacího materiálu a starat se o zásobování jím.

Při své činnosti musí dbát hlavně na šetření spojovacím personálem a materiálem, aby měl vždy dostatečné zálohy pro potřeby spojení, které by se náhle vyskytly; musí proto předvídati, kdy a kde bude spojení třeba. Musí konečně organisovat spojení tak, aby bylo vždy včas hotovo, jinak je nejlepší spojení bezcenné.

Šetření spojovacím personálem a materiálem je nejnultnější u telegrafu a telefonu. Stavba vyžaduje mnoho času, práce a materiálu; personál a materiál zůstávají dlouhou dobu vázány na vy-stavěné síti; může se ho pak vpředu nedostávat. Je proto třeba šetřit stav-bami vedení a přikročit k nim, jen jsou-li časově (délkou času, po níž mají fungovat) a hustotou očekávané činnosti oprávněna. Je třeba využít co nejvíce zřízené již permanentní sítě a co nejdříve zrušit pojítka, která se stala zbytečnými (na př. v zadních prostorech při postupu), aby byla k dispozici pro další nové uporebení. Tak si musí velitel telegrafního vojska tvořit stále nové zálohy personálu a materiálu, aby mohl čelit všem potřebám, jež se vyskytnou.

Nejen však vlastním personálem a materiálem je třeba šetřit, nýbrž i personálem a materiálem podřízených jednotek. Tak musí armáda zří-zovat svá spojení tak, aby divisím umožnila zachovat co možná plný počet personálu a materiálu až do počátku přibližování, divise tak, aby vojskům byl zachován personál i materiál pro boj.

Velitelství nebude moci starati se též o rušení spojení, jež se stala přebytečnými. Je to věc velitele telegrafního vojska, který sleduje stále zatížení jednotlivých spojů, navrhuje velitelství zrušení těch, jejichž vý-znam poklesl, a naopak důkladnější vybudování těch, jejichž význam roste. Pokles a vzrůst významu je cvšem třeba správně předvídat, aby se neztrácel zbytečně čas. Musí být stálou snahou velitele telegrafního vojska dostati co největší počet zastavěných pojítek opět k volné dispo-sici a dirigovat je na místa, kde jich bude pravděpodobně třeba. Jen touto účelnou činností bude možno, aby nebyl požadavky velitelství překvapen a aby jim mohl vyhovět.

Je vůbec důležité předvídat správně potřeby spo-jení, protože materiální zařízení pojítek vyžaduje času. Při použití po-

jítek není úspěchu bez předvídání a bedlivé přípravy; nahodilé, překotné zařízení pojítek obyčejně selže.

Jako velitel musí oznámit své rozhodnutí veliteli telegrafního vojska včas a nesmí si vzpomenouti na spojení teprve tehdy, když chybí, tak rovněž i velitel telegrafního vojska musí předvídat, aby nebyl překvapen a mohl včas a bez obtíží vyhovět všem požadavkům.

Vyžaduje-li již zařízení pojítek samo o sobě určité doby, je třeba aspoň je dirigovat tak, aby potřebovala co nejméně času, na místo zřízení nebo počátku stavby. Zařadíme je proto při postupu dopředu a rozčleníme je na skupiny podle předvídané potřeby, aby se včas potřeby ztratilo co nejméně času pochody.

Toto předvídání nesmí ovšem vésti k rozptýlení prostředků. Naopak je třeba je soustředit, aby se dosáhlo největší výkonnosti.

Rozptýlení pojítek zmenšuje sice nebezpečí jich přerušení nepřitelem, vyžaduje však k využití a udržování mnohem většího počtu personálu a materiálu, než předepsané počty telegrafních útvarů mohou poskytnout. Zvýšení nebezpečí přerušení pojítek při jich soustředění lze čelit vyšším počtem personálu a materiálu, jež soustředíme. Soustředění dovoluje zřízení, využívání, dohled a udržování pojítek s mnohem menším celkovým počtem personálu a materiálu; tím umožňuje vytvoření záloh pro nově se vyskytující potřeby. Je tedy soustředěním prostředků možné řešit každou situaci co nejúsporněji; je to analogické se soustředěním úsilí v každé taktické situaci.

Protože žádné pojítko není úplně spolehlivé a může v čas potřeby selhat, nutno právě v důležitých směrech organisovat několik druhů pojítek a zařídit každý z nich tak, jako by měl sám o sobě udržovat spojení.

Zde uvedená stálá drobná technická organisace je tedy vlastní prací velitele telegrafního vojska; velké směrnice pro organisaci spojení dostane od štábu.

Velitel telegrafního vojska musí být stále orientován o množství zásazných a volných pojítek. Jen tak může přepočítat přesně materiál, nutný k splnění požadavku velitele jednotky.

Kromě úvah o množství materiálu musí velitel telegrafního vojska uvažovat o časových podmínkách. Nejdůkladněji vystavěná síť by pozbyla veškerého svého významu, kdyby nebyla včas hotova.

Jen zřídka kdy bude velitel s to určit přesně hodinu, kdy spojení má být hotovo. Bude to možné u počáteční sítě před vyražením útoku a při obsazování obranné posíce. V ostatních případech bude však lze stanovit jen, v jaké výši má být čelo osy a při jaké vzdálenosti od přední linie musí být příčky hotovy.

Obyčejně jde při tom o to,

aby se, dokud trvá plyný postup, udržela stavba telefonu na spojo-
vací ose nejméně ve výši předvojů (při útoku ve výši velitelství pěších
pluků);

aby při zjednání dotyku byla co nejrychleji rozvinuta telefonní síť;

aby byla učiněna opatření, aby i při poruše telefonního vedení bylo
spojení možné.

Jde tedy zpravidla o krátký čas, během něhož má být vystavěno tele-
fonní vedení, jehož stavba normálně postupuje rychlostí 2 km za hodinu.
Tato rychlost ovšem často nedostačuje. Jde-li na příklad o stavbu telefonu
na spojovací ose a započne-li stavba současně s vyražením pěchoty, která

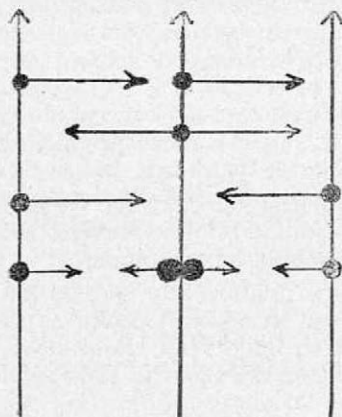
postupuje rychlostí 4 km za hodinu, bude pěchota za 3 hodiny 12 km vzdálená od místa vyrazení, stavba teprve 6 km. Bude tedy čelo telefonu na ose 6 km za prvním sledem; prakticky bude tedy telefon úplně bezcenný.

Zrychlení vybudování telefonu možno dosíci tím, že:

a) počneme stavět před vyrazením pěchoty. Vyrazí-li pěchota v hodinu H a očekáváme-li srážku v $H + 4$ hod., započneme stavět vedení v $H - 4$ hod. a vedení bude včas hotovo. Tohoto způsobu lze použít ovšem jen tehdy, jde-li o postup za krytem anebo za jezdeckem a není-li nepřítel příliš agilní;

b) stavíme za sebou. Vyrazí-li pěchota v hodinu H a bude-li započata stavba v touž hodinu, bude — nastane-li srážka v $H + 4$ hodiny, t. j. po 16 km postupu — stavba teprve 8 km od místa vyrazení; pěchota minula tento bod již v $H + 2$ hod. Necháme-li tedy jinou stavební skupinu pochodovat s předvojem až do hodiny $H + 2$ a stavět od 8 km počínaje, vystaví tato skupina do $H + 4$ hod., tedy za 2 hodiny, vedení 4 km dlouhé tak, že v $H + 4$ hod. bude čelo vedení jen 4 km od čelních prvků. Tuto vzdálenost můžeme ještě zmenšit na 2 km nasazením další 3. skupiny ve 12. km v $H + 3$ hod.

c) Tento poslední kus spojovací osy, dále příčky a jiná spojení, jichž je rychle třeba, lze stavět družstvy na koních, autech anebo motocyklech. Tato družstva se skládají z jednoho roje na koních (autech, motocyklech), který vykládá vedení rychlostí postupu, ba i větší, a z pěšího roje, který vedení lépe vyzdvihuje a upevňuje na podpěrách.

Obr. 3.

Lze-li s normálním tempem stavby vystačiti nebo je-li třeba některých zde uvedených zvláštních opatření.

Stavba příček se urychlí tím, že příčku stavíme v několika kusech od osy k ose; je-li třeba zvláštní rychlosti, lze stavět od každé osy na obě strany. Ježto pak osy jsou 2—3 km od sebe vzdáleny, lze tímto způsobem dostavět příčku za 1—1½ hod., anebo při stavbě na obě strany os za ½—¾ hod. Chceme-li stavbu ještě více urychlit, použijme družstev na koních (motocyklech, autech). (Obr. 3.)

d) Přes všechna opatření může se však stavba opozdit, nebo může na vedení povstat porucha. Dáme proto do čela stavby spojovací ústřednu s telefonním družstvem, cyklisty a jezdci. Opozdí-li se stavba, jde spojovací ústředna vpřed na místo, kde má být zřízena telefonní ústředna. Tam se zařídí a jednotky mohou se k ní ihned připojit telefonicky nebo spojkami; dokud není telefonní spojení hotovo, dodává zprávy pomocí cyklistů a jezdců nejbližší již zřízené telefonní ústředně.

Při této organizaci stavby je možné udržet spojení vpředu za všech okolností. Jednotlivé způsoby možno ovšem kombinovat; časový kalkul, který činí velitel telegrafního vojska, je právě podkladem,

Chceme-li tedy mít příčku vzdálenou od určitého cíle 2 km a učinili-li jsme všechna opatření tak, aby příčka byla za hodinu hotova, je třeba začít stavět,

postupuje-li pěchota rychlostí 2 km za hodinu (při přibližování), ihned, jakmile přední sled překročí čaru příčky,

postupuje-li pěchota rychlostí 1 km za hod. (při útoku), když přední sled je asi 1 km přes čaru příčky.

Stavba může ovšem být tím později započata, čím rychlejší vybudování nám dovolí naše opatření.

Mimo tyto úvahy musí velitel telegrafního vojska učinit ještě různá technická opatření, jako:

příděl volacích značek stanicím telefonním, radiotelegrafním, optickým a zemní telegrafie,

rozdělení radiotelegrafních stanic v provozní kruhy a příděl vln těmto kruhům,

určení stanoviště, korespondenční směry a připojení optických stanic, přidělit vyznačovací terče dělostřeleckým skupinám a oddílům, význam signálů raketami (v dohodě s 3. oddělením štábu),

příděl poštovních holubů,

ustanovení, týkající se obrany proti nepřátelskému naslouchání (šifrování, zakázané doby vysílání, zkratky a signály, krycí jména označení důležitých bodů a p.) v dohodě s 2. a 3. oddělením štábu,

příděl materiálu, resp. jeho odsun a p.

Podle toho sestaví velitel telegrafního vojska rozkazy pro spojení, v nichž postupně určuje organisaci jednotlivých pojítek.

IV. Výkonné orgány.

Spojení provádí personál různých jednotek:

a) od zadních hranic etapy až k stanům armádních velitelství — personál státní telegrafní správy,

b) od armádních velitelství až k velitelství vojskových těles — útvary telegrafního vojska. Všechna spojení, která stavějí a udržují tyto útvary, nazýváme operační sítí,

c) u vojskových těles — spojovací oddíly dotčených zbraní; všechna spojení, jež staví a udržuje každé vojskové těleso v svém úseku, nazýváme bitevní sítí.

Telegrafní jednotky jsou buď organickou jednotkou velitelství stále podřízenou, nebo se přidělují ze zálohy hlavního velitelství. Tvoří roty, které mají různá označení podle toho, kterému velitelství jsou přiděleny a jak jsou vyzbrojeny. Mají polní, horskou nebo smíšenou výzbroj a skládají se z čet, jejichž počtem a druhem se od sebe liší. Rozeznáváme čtyři telegrafní, telefonní, stavební, radiotelegrafní a signální, čtyři se skládají z různého počtu družstev.

Podle zkušenosti mají telegrafní a telefonní družstva materiál na vybudování 10 km trati. Tento výkon se dá sice zvýšiti přidělením většího množství kabelu z telegrafního parku; tato možnost má však své meze.

Vezmeme-li v úvahu jedno družstvo, může vystavět denně 10 km při velkých přesunech a až 12 km při menších přesunech, t. j. 5—6 hod. trvá stavba 10—12 km, $2\frac{1}{2}$ —3 hod. trvá pochod zpět na místo počátku

stavby a 5—6 hod. trvá svinování; dohromady tedy při 10 km stavby $12\frac{1}{2}$ hodiny, při 12 km stavby 15 hodin; zbytek dne nutno počítat na pochody na místo počátku stavby a po ukončení svinování na nové působiště, na odpočinek a na stravování.

I použijeme-li dvou družstev, z nichž jedno staví a druhé zůstane zpět a svinuje, nedosáhneme většího výkonu než $12\frac{1}{2}$ —15 km denně na jedno družstvo (pro obě družstva tedy 25—30 km), stavba 25 km trvá $12\frac{1}{2}$ hodiny, stavba 30 km 15 hodin, stejnou dobu trvá svinování; ježto jde o dvě družstva, připadá na jedno $12\frac{1}{2}$ —15 km, zbytek dne nutno počítati na pochody, odpočinek a stravování. Nelze tedy výkon družstva značněji zvýšit; dá se sice dosíci zvýšení dopravou družstev auty na místo počátku stavby, event. zpět k svinování; celkem však možno říci, že při zvýšení požadavku přes 10—12 km na jedno družstvo nebudeme moci s ním příštího dne počítat, i když se vedení jím vyložené stane zbytečným.

Stavební čety jsou určeny pro permanentní stavbu a jsou vybaveny personálem tak, že mohou za den vystavěti 2 km permanentního vedení s 6 dráty, t. j. postavit sloupové na trati 2 km dlouhé a připnouti 12 km drátu.

Radiotelegrafní čety mají družstva vybavená buď velkou nebo střední nebo dvěma malými radiotelegrafními stanicemi.

Výbava telefonních družstev u vojskových těles je menší. Důvodem je, že tu jednak jde o kratší vzdálenosti, na nichž je třeba spojení, jednak je udržování těchto vedení v předních prostorech mnohem obtížnější.

Telefonní a spojovací útvary jsou zpravidla rozptýleny v malých skupinách na velké vzdálenosti a musí namáhavě pracovat ve dne i v noci. Části se zdrží často staniční službou a svinováním vedení a musí pak rychle spěchat dopředu, aby byly k dispozici pro nové úkoly, často se vrací skupiny pozdě v noci, vysílány namáhavou stavbou nebo odpovědnou staniční službou do plně obsazených míst, kde mohou jen krátce odpočívat, aby byly druhého dne též práce schopny. Je proto povinností každého velitele a všech jednotek, k nimž dojdou takové skupiny telegrafních nebo spojovacích útvarů, poskytnout jim řádné stravování a ubytování. Z týchž důvodů mají také telegrafní a telefonní útvary přednostní právo při přechodech a právo předjíždět pochodové proudy.

Tak jako velitel telegrafního vojska provedl hrubý rozpočet potřeby materiálu, provádí velitel telegrafní roty tento rozpočet přesně.

Materiální a časový kalkul vedou pak k vytvoření stavebních skupin, složených z různého počtu družstev a ústředen, které nasadí na jednotlivé osy a které dostanou úplně přesné úkoly. Při tom hledí sestavit tyto skupiny co nejúčelněji, aby jejich výkonnosti bylo plně využito. Skupiny nasazuje pak buďto za sebou nebo vedle sebe; poslední způsob je obvyklejší, ježto umožňuje svěřit dozor na práci na každé ose veliteli dotčené skupiny.

V. Závěr.

Z této studie o úkolech velitele a jeho štábu s jedné strany a velitele telegrafního vojska s druhé strany vysvítá, že činnost obou pro spojení je těsně spolu spjata a že organizace spojení je výsledkem spolupráce.

Je proto třeba, aby

jednak velitelé a důstojníci štábu dobře znali spojení a možnosti jednotlivých pojitků,

jednak důstojníci telegrafního vojska dostatečně znali organisaci vyšší jednotky a její činnost, práci v štábu a znali možnosti a potřeby všech zbraní.

Toto vzájemné porozumění je nutné, protože bez spojení je činnost velitele úplně ochromena. Velení záleží skutečně ve dvou věcech; rozhodnout se a dát rozhodnutí provést; nestačí jen umět se rozhodnouti, je třeba také moci své rozhodnutí oznámit vlykonavatelům.

To zdůrazňují též všechny Polní řády. Tak praví francouzský řád:

„Dobré působení spojení vyžaduje se strany velitelství znalost možnosti a technických vlastností pojitků.“

Německý řád vyjadřuje se ještě daleko přesněji:

„Velitelství musí dokonale znáti výkonnost telegrafního vojska a spojovacích částí vojskových těles, jejich úkol, složení a zvláštnosti, rovněž tak taktická a technická pravidla pro organisaci spojení.

Jenom tehdy, jsou-li podmínky pro použití spojení velitelství tak vžity, jako bojové prostředky pěchoty a dělostřelectva, mohou býti úkoly svěřené spojovacím jednotkám splněny.“

Náš předpis o styku a spojení (G—VIII—1) praví:

„S řádnou organisací spojení možno počítati jen tehdy:

znají-li velitelé výkon a technické charakteristiky jednotlivých pojitků,

znají-li výkonné spojovací orgány povšechnou činnost a použití jednotlivých zbraní, jakož i práci štábů.“

Je-li tedy ve válce třeba tohoto vzájemného porozumění, je třeba již v míru přiměřeného výcviku velitelů a důstojníků generálního štábu s jedné a důstojníků telegrafního vojska s druhé strany. Jen tehdy, když vespolečným stykem štáb a telegrafní vojsko získají o sobě všechny nutné vzájemné znalosti, jak tomu je u pěchoty a dělostřelectva, vyhoví spojení všem požadavkům, které velitelstvím budou jemu kladeny

Plukovník gšt. ing. Bohumil Junger:

Vliv stálého opevnění na vedení operací.

(Dokončení.)

Rusko-japonská válka v roce 1904—1905. (Náčrt 5.)

Boje o Port-Arthur (Riojun) jsou význačnou částí této války. Port-Arthur byla námořní pevnost, v jejímž přístavě kotvilo ruské válečné loďstvo, které se pro počáteční ztráty nemohlo odvážit k otevřené bitvě na širém moři.

Rusové bránili šíji poloostrova Kvantung v nanšanském postavení, v provisorně zřízených opevněních. Po úporném boji zmocnili se Japonci, podporováni palbou lodních děl, za odlivu postavení obchvatem severní části přiléhající k moři. Čelní útok se ztroskotal.

Japonci pak postupovali napříč poloostrovem a zatlačili Rusy do okruhu pevnosti. Poté vzali Japonci postupně předsunutá postavení a po odražení násilného útoku přikročili k pravidelnému obléhání Port-Arthuru. Obléhání trvalo pro hrdinný odpor Rusů od konce července 1904 do 2. ledna 1905, kdy se pevnost vzdala.